

ЕКСКУРС

Luka Brenešelović — филолог, професор Универзитета у Београду, члан САНУ.
Majnc/Beograd

UDC 343.9.01

KRIMINAL I KRIMINALITET*

SAŽETAK: Reč *kriminal* označavala je kod nas pojavu kriminalnoga u svom totalitetu još pre Drugog svetskog rata; bez lingviističkog opravdanja su nastojanja da bude istisnuta iz naučnog diskursa kao „jezički nepravilna“.

Ključne reči: kriminal — kriminalitet — pravna terminologija

Kod nas postoji jedna jaka struja učenih ljudi koji drže da je reč *kriminal* „nepravilna“. Sledstvено, oni zahtevaju da se upotreba te reči izbegava. Umesto nje treba koristiti reč *kriminalitet*. Naspram te struje običan svet, mediji, pisci, zakonodavac¹ i takođe jedan veliki, ako ne i veći broj učenih ljudi drži se reči *kriminal*. Oni, ako uopšte ulaze u raspravu, ističu da se reč *kriminal* uobičajila i oprobala.²

Argument protivnika reči *kriminal* je da ni u jednom jeziku iz kojih je srpski inače preuzeo svoje reči, reč *kriminal* ne postoji, odnosno da ni u jednom jeziku koji dolazi u obzir kao jezik-davalac ne postoji imenica koja bi u srpskom bila preuzeta kao *kriminal*, te da je sledstveno ta reč „nepravilna“. Jedan deo protivnika reči *kriminal*, uviđa da u ruskom jeziku postoji reč *kriminal*, naizgled istog značenja, te drži da je kod nas po sredi posleratan rusizam preuzet kad i štokoje neslavno sovjetsko rešenje u naše pravo i da ga se đuture sa pomenutim rešenjima treba kloniti.

* Rad primljen: 13. 06. 2009. godine.

¹ Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala (Sl. glasnik 42/02); Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa za borbu protiv visokotehnološkog kriminala (Sl. glasnik 61/05); ZKP 2001 u čl. 494 II: „maloletnički kriminalitet”, inače „organizovani kriminal” (npr. čl. 504a); ZKP 2006: „organizovani kriminal” (čl. 21).

² Up. ilustracije istrajnosti obe struje radi naziva dva zbornika: *Stanje kriminaliteta u Srbiji i prava sredstva reagovanja I*, 2007 u izdanju Pravnog fakulteta iz Beograda i *Borba protiv organizovanog kriminala u Srbiji* koji je 2008. godine priredio Institut za uporedno pravo, takođe iz Beograda.

Iako opravdanje oblika *kriminal* proističe već iz ustrojstva našeg jezika, što će tek pokazati, preko je potrebno naglasiti da je daleko od istine da je po sredi oblik u svetskim razmerama sasvim usamljen ili čak neka jezička omaška koja se kao prihvatljiva ustalila. Reč *kriminal* u značenju „prestupništvo” koristi se i u slovenačkom i makedonskom jeziku.³ U nemačkom kao takozvana osakaćenica (tip *Speis* (sr. *špajz*) < *Speisekammer*; *Fahr* (sr. *far*) < *Fahrlicht*) postoji u raznim govorima u različitim značenjima. *Kriminal* se kaže u Hamburgu kada se misli na policijskog inspektora (*Kriminalbeamter*), u Badenu kada se misli na policajca (*Kriminalpolizist*), u Berlinu označava kriminalnu policiju (*Kriminalpolizei*), u Švajcarskoj se koristi kada se misli na sud nadležan za krivične stvari (*Kriminalgericht*, *Kriminalhof*, *Kriminaltribunal*), kod Švaba reč označava „pritvor”, a u Austriji (i Češkoj i Poljskoj) „zatvor”.⁴ Starije potvrde iz Austrije,⁵ kao i značenje koje reč *kriminal* ima(la) u zapadnim, istočnim, pa i južnim slovenskim jezicima ukazuju da je ranije reč u Austrijskom carstvu korišćena u značenju „(teško) krivično delo, zločin” (*Kriminalverbrechen*); kao novija kulturna reč, *Kriminal* u nemačkom jeziku sporadično označava crnu hroniku u novinama. Dalje, kako u srednjovekovnom latinskom *criminalis*, tako i u romanskim jezicima *criminal* nije samo pridev, već i imenica potvrđena u najrazličitijim značenjima — „optužnica”, „krivični postupak”, „krivični sud”, „sudija”, „taksa koju naplaćuje krivični sud”, „krivica kao materija”, „okriviljeni”, „zločinac”, „krivično delo, zločin”, „(stravični) greh”.⁶ I u engleskom *criminal* nije samo pridev, već i poznata imenica sa značenjem „zločinac, kriminalac”, potvrđena i u značenju „okriviljeni”.⁷ Osim u srpskom i hrvatskom, slovenačkom i makedonskom jeziku, reč *kriminal* ima značenje „prestupništvo”, uz blago različit kontekstualni potencijal, i u ruskom jeziku, a tendenciozno i u poljskom.⁸ Uzvična fraza *to je kriminal* i sl. potvrđena je osim kod nas i u nemačkom, češkom, poljskom i ruskom jeziku⁹ i po svoj prilici ima ishodište u nemačkom jeziku, gde je prvobitno mogla značiti „to je kriminal”.

³ Slovar slovenskega knjižnega jezika, 1970—1991, s.v. *kriminal*; Речник на македонскиот јазик, 1961—1966, s.v. *криминал*.

⁴ Hamburgisches Wörterbuch, 1985—2006, s.v. *Kriminaal*; Badisches Wörterbuch, 1925—, s.v. *Kriminal*; Brandenburg-Berlinisches Wörterbuch, 1976—2001, s.v. ²*Kriminal*; Schweizerisches Idiotikon, 1903—, III, 820; Fischer, Schwäbisches Wörterbuch, 1904—1936, s.v. *Kriminal*; Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache, 1964—1977, s.v. *Kriminal*.

⁵ V. Timelkamer Marktordnung (16/17. v.), in: Oberösterreichische Weistümer III, 1958, 449/24.

⁶ Mittellateinisches Wörterbuch, 1967—, s.v. *criminalis*; Wartburg, Französisches etymologisches Wörterbuch, 1928—2002, s.v. *crimen*; Grande dizionario della lingua italiana, 1961—2002, s.v. *criminale*; Grande dicionário da língua portuguesa ¹⁰1949—1959, s.v. ²*criminal*; Diccionari català-valencià-balear, 1930—1962, s.v. *criminal*.

⁷ The Oxford English Dictionary, ²1989—, s.v. *criminal*.

⁸ Словарь русского языка, ²1981—1984, s.v. *кriminal*; Słownik języka polskiego, 1958—1969, s.v. *kryminal*.

⁹ Slovník jazyka češkého, 1960—1971, s.v. *kriminál*; Słownik frazeologiczny języka polskiego, 1967, s.v. *kryminal*; Словарь русского языка, ²1981—1984, s.v. *кriminal*.

no”, jer je isprva i pridev u nemačkom glasio *kriminal*,¹⁰ a ne *kriminell*. Po sredi je dakle u velikom delu Evrope prisutna reč, koja kao i svaka reč ne mora da znači u svakom jeziku isto. Kod nas je korišćena u značenju „prestupništvo” još pre Rata, a posle Rata se u tom značenju ustalila kao svojevrsni jugoslavizam.

U značenju „sud (za krivične stvari)” i „krivično delo”, reč *kriminal* je potvrđena i na predmodernom srpsko-hrvatskom jezičkom prostoru — od 14/15. veka.¹¹ Pre Rata na našim prostorima potvrđena je u više značenja. Kod Vuka je u jednom pismu iz 1826. godine *kriminal* koliko i zatvor: „a vi navalite, da se svrši po суду i по правici... a ja за цијело мјесим, да ће /Sebastijanović/ и у *kriminal* доći”. U listu *Bosna* iz 1869. godine čitamo kako je počela izlaziti naročita *kriminalna hronika Vekai Zaptije* koja će „donositi ... i u drugim državama događajuće se kriminalne”, gde *kriminal* očito стоји за krivično delo (zločin). Aleksandar Vidaković 1936. godine piše: „I s njim vidi on vas, kriminal, u istom društvu rodene”. Tu je reč *kriminal* očito upotrebljena u značenju „kriminalac, zločinac”. Ranko Mladenović analizirajući pozorišni stil u srednjoj Aziji konstatiše: „Materijal tih procesija obuhvata sve od poezije do kriminala”, naizugled koristeći reč *kriminal* da označi žanr, slično kao što i kod Milivoja Ristića čitamo: „Lepa se interesuje za društvenu hroniku, Cveta voli kriminal, Zorka sve ono što piše o selu”. U poznatoj Savićevoj Teoriji sudskih dokaza *kriminal* označava krivično, naspram građanskog prava.¹² Niz predratnih autora pak koristi reč *kriminal* čini se u značenju koje je i danas uobičajno. U *Bosanskoj vili* iz 1897. godine стоји: „Žurnalistе, koji se dekada za sitnice borite, poradite i vi štogod u obranu mладог naraštaja, da ga spase od groznog kriminala, na koji ga je osudila moda — sestra smrti”. Živko Pavlović pišući o zbivanjima oko Kolubarske bitke kritikuje rad Vrhovne komande i konstatiše: „Biti pobeden može se još i opravdati... ali biti iznenaden ne da se nikako opravdati... Ovo je kriminal koji treba dati pod sud”. Predratni pisac Veljko Petrović piše: „Onda se moglo sticati samo „kriminalom”, i on je stekao”. I dok su poslednje dve potvrde delimično dvoznačne, dotle je reč *kriminal* u sledećim potvrdoma sigurno upotrebljena u značenju koje i danas postoji. Sima Pandurović pišući o propasti poezije žali se kako se „o filmu, sportu, kriminalu, tehničkim pronalascima, avijaciji, otrovnim gasovima govorilo (se) svakodnevno i opširno, a o književnosti se, a naročito o poeziji čutalo”. Milan Bogdanović posvećujući retke Krležinim Glembajevima kaže: „u petom kolenu, oni su žrtva sušice, umiru po sanatoriumima i ludnicama, samoubijaju se i padaju u kriminal”. Konačno, 1934. godine Aleksandar Gavela piše u *Letopisu Matice srpske o kriminalu u Vojvodini* upravo

¹⁰ Deutsches Fremdwörterbuch, 1913—1988, s.v. *kriminal*.

¹¹ V. Rječnik hrv. ili sr. jezika, 1880—1976, s.vv. *kriminal*, *kremenjal*.

¹² Vuk St. Karadžić, in: Archiv für slavische Philologie 27 (1905), 309; *Bosna* 1869, br. 157, s. 4; Aleksandar Vidaković, Marin Sorgo, 1936, 312 (432); Ranko Mladenović, XX vek 1938, knj. 1, sv. 3, 96; Milivoje Ristić, Oči, 1938, 101; P. J. Savić, Teorija sudskih dokaza u krivičnim delima, 1886, 124.

pod tim naslovom.¹³ Reč *kriminal* prema tome kod nas ni u jednom značenju *nije* posleratni sovjetski import.

(Drugi deo)

Čitav kulturni vokabular sa kraja 19. i iz prve polovine 20. veka (tu spada i reč *kriminal* i reč *kriminalitet*), sve strane reči u to vreme, bilo da im je krajnje poreklo u latinskom, francuskom, engleskom, nemačkom ili nekom drugom jeziku, preuzete su kod nas iz („preko“) nemačkog jezika. U nemačkom jeziku reč *Kriminal* u značenju koje bi odgovaralo savremenom značenju srpskog *kriminal* zaista čini se ne postoji, niti je postojala. Postoji u značenju „prestupništvo“ reč *Kriminalität*, koja je kod nas upravo preuzeta kao *kriminalitet*.

Upotreba reči *kriminalitet* koju kao alternativu propagiraju protivnici reči *kriminal*, nije bez daljnog neproblematična. U srpskom jeziku imenice sa nastavkom *-itet* koje supostoje uz prideva na *-lan* sa istim korenom, po pravilu označavaju stepen prisustva pridevskog svojstva. Tako je na primer kod reči *fertilitet*, *stabilitet*, *natalitet*. U takvim slučajevima nastavak *-itet* je „sinoniman“ sa nastavkom *-ost*. Samo one reči našeg jezika sa nastavkom *-itet* koje žive život bez prideva sa istim korenom nemaju taj „statistički“ prizvuk, koji svakako ima kvalitet sema (elementa značenja). Takva reč je na primer *sanitet*, *mediokritet*, ali i *univerzitet* i *lokalitet*, reči kod kojih se veza sa *univerzalan*, odnosno *lokalan* ne oseća. Reč *kriminalitet* nije takva reč. Ona postoji uz primarni pridev *kriminalan*, koji je na istoj semantičkoj ravni, i nemoguće je izgovoriti je bez „statističke ekologije“.

Predočena okolnost ne samo da deplasira reč *kriminalitet*, već i objasnjava zašto govornik preferira reč *kriminal* koja se sasvim dosledno uklapa u već postojeću morfološku paradigmu, te se ne samo strogo morfološki, već ni sistemski ne može smatrati „nepravilnom“. Tipski par *-(a)l* (*imenica*)/*-(a)lan* (*pridev*) od ranije postoji u našem jeziku i нико још nije tvrdio da je nepravilan: *ideal/idealan*, *debil/debilan*, *lokal/lokalan*. Upravo se u tu paradigmu uklapa i reč *kriminal*, naspram *kriminalan*.¹⁴ Ostale primere koji se uklapaju u paradigmu navešću kasnije u nešto drugačijem kontekstu. Nedavno je pred našim očima nastala još jedna reč iste strukture: *specijal*, „poseban deo nekog zabavnog programa ili jelovnika“, na-

¹³ Bosanska vila 12—13 (1897), 91; Živo Pavlović, Bitka na Kolubari I, 1928, 81; Veljko Petrović, Bunja i drugi u Ravangradu, 1921, 110; Sima Pandurović, XX vek 1939, knj. 1, 324; Milan Bogdanović, Stari i novi I, 1931, 122; Aleksandar Gavela, Kriminal u Vojvodini, Letopis Matice srpske 340 (1934), 204. — Tridesetak daljih predratnih potvrda čitalac će naći prateći spisak iz 17. fusnote.

¹⁴ Pre Rata, taj pridev bio je izuzetno plodan kao sastavnica sintagmi: *kriminalni slučaj*, *kriminalna statistika*, *kriminalno lice*, *kriminalna hronika*, *kriminalni roman*, *kriminalni sud*, *kriminalni zakon*, *kriminalni proces*, *kriminalna procedura*, *kriminalni muzej*, *kriminalna istraga*, *kriminalna psihologija*, *kriminalna politika*, *kriminalno delo*, *kriminalni sudija*, *kriminalni događaj*.

spram *specijalan*, i do sada u gastronomskom životu ubičajene reči *specijalitet* koja je izložena istoj kritici kao i reč *kriminalitet*. I danas je prema tome aktuelna potreba govornika da preispituje reči sa nastavkom -itet i da njihovu upotrebu izbegne kada mu se reč ne čini prigodnom.

Ne treba mnogo truda da se uvidi da je zapravo reč *kriminalitet* (nem. *Kriminalität*) u značenju „prestupništvo” problematična. Po sredi je reč iz statističkog jezika, koja je izvorno označavala stepen prisutnosti kriminalnoga. Nije nimalo slučajno što se govori o *visokom* kriminalitetu (kriminalitet u Berlinu je *visok*) i stepenu kriminaliteta, a analogno i o visokom kriminalu i stepenu kriminala. Sasvim je razumljivo, ali ne i srećno, da je taj *kriminalitet* „u Berlinu” putem magične čudi metonimije postao objekt za sebe i označio samu pojavu kriminalnoga u njenom subjektivitetu i totalitetu.¹⁵ Zato nikoga ne treba da čudi da pojedini nemački autori reč *Kriminalität* koriste sporadično, po pravilu u kvantitativnim kontekstima, dok inače radije koriste reč *Verbrechen/Verbrechertum*, srpski *prestupništvo*.

I u srpskom i u nemačkom jeziku postoji čitavo carstvo imenica koje su etimološki gledano poimeničeni pridevi na -al*. Da li je imenica nastala u nemačkom ili nekom drugom jeziku pa je kao takva kod nas preuzeta, ili je pak imenica stvorena baš kod nas nije relevantno. Po sredi je pan-evropski model. Nadovezujući se na predajašnje izlaganje, navešću ovog puta nešto više primera: personal, radikal, general, rival, kardinal, cipal, oval (poslužavnik), bokal, paušal, potencijal, total (zbir), original, vokal, nazal, materijal, areal, kapital, inicijal, kvartal, instrumental, portal, oral, hospital, glacijal, mineral, karneval, ceremonijal, ritual, festival, kanal, signal, žurnal, penal, memorijal, lokal, tribunal, imena hotela Kontinental, Central, Nacional, Imperijal, firma Vital, ime kluba Real.

U rečnicima mesnih i regionalnih govora nemačkog jezika potvrde za imenicu *Kriminal* u značenju „prestupništvo” nisam našao. U drugim značenjima, koje sam naveo u prvom delu („pritvor”, „krivično delo” itd.), i tek kako je dobro potvrđena, a čitaocu skrećem pažnju da je građa za regionalne nemačke rečnike često prikupljana pre nego što je *kriminalitet* postao pomodarna kriminalnosociološka inačica. Naša reč *kriminal* u značenjima „krivično delo, zločin”, „zatvor”, „sud (za krivične stvari)”, „crna hronika”, potpuna je pozajmljenica iz nemačkog jezika,¹⁶ a isto važi i za izraz *to je kriminal!* Značenje „prestupništvo” je pak domaća sadržinska inovacija istovetna inovaciji u engleskom i drugim jezicima o kojoj će reći nešto u sledećem pasusu. Kao oblik na apsolutnom dijahronom planu srpsko *kriminal* je pozajmljenica iz nemačkog jezika; današnji sadržaj (značenje) te reči međutim nema svoje objašnjenje u *pozajmljiva-*

¹⁵ Osim kod reči *kriminalitet*, do identičnog iskakanja iz semantičkog koloseka došlo je kod još jedne reči koja označava pojavu protiv koje se boriti, koja se suzbija — kod reči *sterilitet*.

¹⁶ Kod starih primorskih statuta valja pomišljati na romanski uticaj.

nju već u *paradigmi* (sistemu: kriminalan/kriminal) i univerzalnoj tendenciji semantičke dinamike.

Pod „univerzalnom“ semantičkom tendencijom mislim na tendenciju inoviranja sadržaja „zločin“ u pravcu sadržaja „zločinstvo, prestupništvo“. Veliki je broj reči kod kojih se čovek u nedostatku istorijskih potvrda mora zadovoljiti utvrđenjem fonetski, morfološki i uopšte formalno mogućeg. Kod reči *kriminal* prilike dozvoljavaju da se ode dalje. I dok mi je u prvom delu bilo stalo da ukažem na sadržajnu (semantičku) ambivalentnost reči *kriminal* (*criminal*), ovde bih voleo da ukažem na pravilnost ispunjavanja forme sadržajem „prestupništvo“. Pomak značenja „zločin“ > „zločinstvo, prestupništvo“ gledamo i kod engleske reči *crime* i nemačke *Verbrechen*, samo što se tamo niko nije dosetio da novije značenje zabranii. Upravo tom pomaku dugujemo današnje značenje naše reči *kriminal*. Ako se pažljivo pregledaju naše potvrde od pre Rata, sasvim je očito da najstarije potvrde ili imaju neko usamljeno značenje ili — što je najčešće slučaj — znače „krivično delo, zločin“. Zatim negde oko 1900. godine neobična značenja nestaju i tada ili nešto kasnije dolazi jedan meduperiod u kome je ponekad teško reći da li je reč *kriminal* upotrebljena u značenju „zločin“ ili „prestupništvo“ ili pak u nekom značenju kome situacija dozvoljava da bude između. Konačno, čini se da je već pre Rata značenje „zločin“ potisnuto; uočljiva je snažna favorizacija značenja „prestupništvo“. Posle Drugog svetskog rata, značenje „zločin, krivično delo“ za-beleženo je samo izuzetno.¹⁸

Predratni govornik je možda i osećao potrebu da razlikuje *kriminal* od *kriminaliteta*, jer je prvom rečju, kada bi se pedantno izražavao, nastojao da označava krivično delo, zločin, a drugom zločinstvo (prestupništvo). No danas, kada sav naš običan i učen svet reč *kriminal* koristi *samo* u značenju „prestupništvo“, ne postoji potreba da se zarad izbegavanja zabune upotrebljava onomasiološki neprikladan oblik *kriminalitet*. U našem jeziku, bez polisemije reči *kriminal*, oblik *kriminalitet* visi u vazduhu.

Čak i kada bi se reč *kriminal* držala za obično preobličenje reči *kriminalitet*, što nije slučaj, to je ne bi činilo „nepravilnom“. To što je odre-

¹⁷ V. potvrde u tekstu iznad 12—13. fn.; dalje: *Jakov Ignjatović*, Milan Narandžić (1859), in: *Odabранa dela I*, 1969, 155; *Vladimir Jovanović*, Za slobodu i narod, 1868, 11; *Otadžbina* 13 (1883), 30; *Otadžbina* 27 (1891), 451; *Oto Dubislav Pirh*, Putovanje po Srbiji u godini 1829. (prevod), 1899, 2, 89; *Ksaver Šandor Dalski*, Pod starim krovovima 1905, 89; *Godišnjica Nikole Cupića* 33 (1914), 279; Jugoslovenska njiva, 1920, 204; *Nova Evropa* 11 (1925), 351, 352; *Letopis Matice srpske* 367—368 (1927), 481; *Dragiša Vasić*, *Pripovetke*, 1929, 42; *Napori Bosne i Hercegovine za oslobođenje i ujedinjenje*, 1929, 12; *Misao* 37 (1931), 119; *Nova literatura* 10/1929, 155; *Misao* 42 (1933), 81; *Stenografske beleške Senata Kraljevine Jugoslavije III/1—3*, 1934, 360; *Život i rad* 7 (1934), 811; *Mijo Radošević*, *Osnovi savremene Jugoslavije*, 1935, 141, 259; *Život i rad* 8 (1935), 31, 118, 119; *Letopis Matice srpske* 347 (1937), 48, 49, 334; *Srpski književni glasnik* 55 (1938), 95, 227; *Vladimir Dvorniković*, Karakterologija Jugoslovena, 1939, 86, 334, 689, 774; *Milivoje Popović*, Poreklo i postanak Ustava od 1888. godine, 1939, 111; Spomenica o stogodišnjici Prve muške gimnazije, 1939, 117; među hrvatskim piscima npr. *Miroslav Krleža*, *Banket u Blitvi*, 1938, 40.

¹⁸ Na primer kod srpske emigracije; v. i *Pedagoški rečnik II*, 1967, 292; *Vojislav Marjanović*, *Farmacija u Srbiji u XIX veku*, 1970, 76.

đeni oblik sa određenim značenjem nepotvrđen (nepostojeć?) u nekom jeziku iz koga bi se preuzimanje očekivalo ili je čak izvršeno, nikako ne znači da je taj oblik nepravilan. Mi kažemo *akademik*, drugi — koji su akademije imali pre nas — ne (*académicien*, *Akademiker*). Nepregledna je lista naših reči sa sufiksom *-ar* koji je očito u procesu stvaranja parallelne paradigmе zamenio strani sufiks *-er* (*reumatičar*, *hemofiličar*, *političar*). Postoje i inače brojne „pozajmljene“ reči u srpskom jeziku koje su u trenutku preuzimanja ili kasnije prilagodene fonetskim mogućnostima govornika i njihovim morfološkim šemama i navikama. Kao primer navešću reči *aerobik* (engl. *aerobics*), *trafika* (austrijski *Trafik*), *skripta* (nem. *Skript(um)*, plural *Skripta*), *mafijoza* (starije *mafijozo* < it. *mafioso*), *kašika* (tur. *kaşık*), zatim trijed *bicikl*, *bicikla*, *biciklo*, imena iz klasične antike kao što je *Gaj* (lat. *Gaius*).

Kada se sve sabere, za upotrebu reči *kriminalitet* govorи u prilog činjenica da je to oblik koji je u značenju „prestupništvo“ preuzet iz stranog (nemačkog) jezika. To međutim za sebe uzeto nije nikakav argument, naročito imajući u vidu da je reč *kriminal* kao pozajmljenica iz nemačkog *Kriminal*, doduše u drugim značenjima, već bila deo kulture Južnih Slovена i da ju je od današnjeg značenja delila samo jedna sitna i u drugim jezicima „prihvaćena“ semantička inovacija, te da reč *Kriminalität/kriminalitet* ni u nemačkom, a pogotovo u savremenom srpskom jeziku nema onomasiološki potencijal da označi „prestupništvo“. U prilog reči *kriminal* govorи pre svega okolnost da ona gotovo hirurški precizno, bez ikakvih prizvuka, označava pojam prestupništva. Ona se morfološki sa svojim nultim sufiksom potpuno uklapa u naš jezički sistem i čini čitavu jednu porodicu reči sa istom paradigmом (ideal/idealan, debil/debilan, specijal/specijalan itd.).

Razume se da uvek može da se ukaže da naš jezik poznaje i drugačije modele, da je sa drugom stranom reči drugačije postupio. No u tome i leži bogatstvo našeg lepog jezika, što ispravno ne proistiće iz nekog seta statistički esencijalizovanih pravila, već iz osećaja naših govornika za organsku prirodu koji povezuju „reči i stvari“ savršeno kako to samo čovek može jer je njemu taj zadatak poveren.

Reč *kriminalitet*, prema svemu, valjalo bi koristiti, ako uopšte, za označavanje prisutnosti/stope kriminalnoga (kriminalitet u Beogradu je niži nego ranije). U značenju „prestupništvo“ uputno je koristiti, ako ne već reč *prestupništvo*, onda reč *kriminal*. Svakome, razume se, ostaje da govorи kako želi.